

Á%opitÁ¶dobozos modellek tuningolÁjsa 4.rÁ©sz

Contributed by Szeibel Laszlo

2007. August 29. Wednesday 19:36

Last Updated 2007. September 19. Wednesday 14:28

There are no translations available

Na nÁ©zzÁ¼k tovÁjbb, mire jutunk. Az idegen sebek â€žalkotÁ³jaâ€•, mondhatnÁjm barkÁicsolÁ³ja, a slampos munkÁjjÁjt Á°g prÁ³bÁjltá â€œ tuningolni â€œ, hogy az Á¶sszes elkÁ©pzelhetÁ, - Á©s el nem kÁ©pzelhetÁ - felÁ¼letet szabÁjlyosan telezsÁ tudom Á©n honnan vett idegen cikornyÁjkkal s dÁ-szÁ-tmÁ©nyekkel, amik a pÁrizsi rajzon sehol sem lájthatÁ³k!

Ahelyett, hogy a tÁ©nyleges dÁ-szÁ-tÁ©seket csinÁjltá volna meg becsÁ¼letesen ! De kedves barÁjtaim! Ez Á-gy igazÁjn nem megy! Ahogy a festÁ©k se takarja el az alatta fekvÁ ' slampos munkÁjt, sÁ't inkÁjbb kiemelni, a giccsparÁjdÁ©s idegen diszek sem rejtik el a slampos, trehÁjny munkÁjnkat! TÁ¶bbet ehhez a tÁ©mÁjhoz nem is szÁ³lok.

Á

A fÁ©nykÁ©pek magukÁ©rt beszÁ©lnek! Itt já³! LájthatÁ³ az alsÁ³ tÁ¼kÁ¶r fapasztÁjijÁjnak eredeti szÁ-ne is. (A sÁjrga nyíl mutatjÁjk az idegen diszeket.) Á•gy nem.

Á

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á•gy

Kétféle:

Kétféleből csak 1 db 0,5 mm-es szál-tottak, s pocsék minőségben. Olyan laza volt, hogy nem csak a végeken bon fel, ha csak rántoztam, hanem kizárólag is. Ki kellett volna dobni, de miután én mindent megtartok, később felhasználígy olcsó, mondhatnám szögyenletes viking hajóhoz. De a megrendelés elgédett volt vele.

Szálval 0,5 kétféleket venni, 0,5 ; 0,75 ; 1 ; 1,25 db 1,5 mm-ben. (Ahhoz lusta vagyok, hogy saját magam csináljam, és verjem a ket, mert szerencsére jó minőségben kaphatók, meg a horgoláscárnyakat is fel lehet használni. Csak a 2 nál vastagabbakat kényszerülök magam sodorni.) (Tuning19) A blokkok kimondottan elfogadhatóak voltak, kálánál (furcsa módon) az ejtőkétféle blokkjai voltak igazán szépen megcsinálva, igaz, furatok nélkül, csak elreponozva, de a kifőzés nem volt probléma.

Az írbocoknak szál-tott rudak is szépek voltak. Egy aztán ezekkel nem sok baj volt.

A vitorlarudakat két részből kell készíteni, kőposztján után mindkét rész egyik oldalát a megfelelő hosszban kiss laposra kell csiszolni, hogy egymáson felfekdjének, s aztán szszerezni, helyenként szálgekkel megeríteni., s aztán feketére festeni. Festés után megfelelő távolságban 0,5-ás fekete (nem világos és nem barna!) kétféle menettel szszekelni. (Tuning21)

De azért a gyszéletes írbocfejekbe a csigák nyálását kimartam, s másként esztergált csigákat szereltem beléjük. (Tuning20)

Most kell (legalább az egyik) pumpa karját a fűrbocra eríteni, ez az ön. írbocpumpa.

Á

-

Pumpa

- â€œDugattyórádâ€•
- Kar
- Házáskészítő
- Kartartás készítő
- A â€œ ríngatás â€œ készítelek
- Fedőzet
- Árboc

Â
Â

- Fűrbo
- Pupa
- Pumpakar a fűrbo
- A â€œ ríngatás â€œ- készítelek (Tunning22)

A kar egyik vége egy rövid készítdarabbal a pumpa â€žbávdugattyóvalâ€• volt összekötve. A kar másik vége készítdarab volt készítdarab - az alsó végén egy-egy csomóval, így több ember is ringathatta, Aztán megy az â€žállászetâ€•, - ami itt natúr Ás nem sötétbarna! - mint az Ágyba csinálás!

Valóban a latin vitorlás hajásnál nem beszélhetünk â€žgiziâ€• állászetl, mint a keresztvitorlázat Ás ahol a csarnokok s a tarcsok macskafejekkel ill. Doodshoft

kengyelekkel vannak fixen rögzítve. A sebek (s a többi latin vitorlás hajás) csarnokjai csigasorokkal s pecekkel vannak a mellvéd belső oldalára - gyorsan oldhatóan - rögzítve. Az oldalkészítdarab-csigasorok alsó vége, meg egy csomó más készítdarab is, mint a Ghanjánál, Án. Á pecekkel (Knebel) voltak másik készítdarabhoz erősítve, - a könnyebb Ás oldhatóság miatt.

Â

A latin vitorlázat sebek egyáltalán nem hordtak tarcsot, csak a az Án. Polacker -vegyes vitorlázat - sebek. (Franciájul Mistyque)

Az Indiscret-nál a kőpen íthatás, az elárbo Ás az orrboc készítdarab fészálás készítdarab nem tarcs,

hanem eventuel egy áéžrepÁ¼lÁ'á•, hÁ;romszÁ¶gletÁ± orrvitorla kÁ¶tele.

PatrÁ;cot se talÁ;junk, mert a vitorlarudak ejtÁ'kÁ¶tele betÁ¶ltÁ¶tte ezek szerepÁ©t is.

Á

Á
Á
Á

Á
Á
Á
Á

A kÁ©sz Á;llÁ³kÁ¶tÁ©zet. A rudakat fel kellett kÁ¶tnÁ¶m vitorlÁ;jk nÁ©lkÁ¼l, mert egy kiÁ;llÁ-tÁ;sra vittem, s a vitorlÁ;jk má©g nem voltak kÁ©sz. De legalÁ;bb ilyen fotÁ³im is vannak.

FutÁ³ kÁ¶tÁ©zet:

A nehÁ©z rudak mozgatÁ;jsÁ;ra a kÁ¶vetkezÁ' kÁ¶telek szolgÁ;ltak :

A vitorlarudak alsÁ³ vÁ©gÁ©n 3 kÁ¶telet talÁ;junk. A kÁ¶zÁ©psÁ' a rudak lefelÁ© valÁ³ hÁ°zÁ;jsÁ;ra szolgÁ;lt.

EjtÁ' - a dupla ejtÁ'kÁ¶tÁ©l alul egy 5, ill. a besannÁ;l 3 csigÁ;s nehÁ©z blokkon volt keresztben Á;tfÁ±zve Á©sÁ innenÁ a nÁ©gyszÁ¶gletes Á;rbocejben talÁ;lhátÁ³ 4 csiga kÁ¶zÁ¼l az alsÁ³ kettÁ'n elÁ'refelÁ© Á;tvezetve, ahol a kÁ©t Á¶sszekÁ¶tÁ¶ egy pecek volt rÁ¶gzÁ-tve, ami a vitorlarÁ°d rÁ¶gzÁ-tÁ'kÁ¶telÁ©nek a áéžszemÁ©nâ• volt Á;tbutatva. Az 5 csigÁ;s blokk alatt má©terrel volt egy 6 csigÁ;s blokk, Á©s a kettÁ' egyÁ¼tt alkotta az ejtÁ'kÁ¶tÁ©l csigasorÁ;t. (Reep)(LÁ;sd az elÁ'zÁ' EjtÁ'blo kÁ©pet.) (Nem tudok rÁ;j magyar nevet.) A kÁ©t szÁ©lsÁ't talÁ;jn alsÁ³ fordÁ-tÁ³kÁ¶tÁ©lnek nevezhetnÁ©nk, mert ezek kel le rudak alsÁ³ vÁ©gÁ©t jobbra vagy balra hÁ°zni. A rudak alsÁ³ vÁ©gÁ©tÁ'l egy áéžalsÁ³ karkÁ¶tÁ©lá• vezetett felfelÁ©, Á©s az csigÁ;jnak egyikÁ©n Á;tvezetve az Á;rboc má¶gÁ¶tt levezetve egy csigasoron volt rÁ¶gzÁ-tve. A rudak felsÁ' vÁ©ge Á©s az Á;j kÁ¶zÁ¶tti tÁ;volsÁ;jg kb. felÁ©nÁ©l volt a áéžfelsÁ' karkÁ¶tÁ©lá• a rÁ°dra kÁ¶tve, innen az Á;rbocej felsÁ' csigÁ;jinak a áéžm Á;tvezetve s az Á;rboc elÁ'tt egy csigasorral rÁ¶gzÁ-tve.

Kb. ugyancsak itt voltak a vitorlarÁ°dra kÁ¶tve a kÁ©t áéžfelsÁ' fordÁ-tÁ³â• csigasorÁ;jnak a felsÁ' blokkjai egy-egy rÁ¶vid kÁ¶tÁ©ldarabbal. Ezek tkp. nem voltak igazi fordÁ-tÁ³k, hanem a hosszÁ° vitorlarudak felsÁ' vÁ©gÁ©nek a kilengÁ©sÁ©t akadÁ;jlyoztÁ;jk meg. (Az elÁ'- Á©s fÁ'vitorlarudak hossza

majdcsak hogy elárte a hajás hosszát! Az Indiscret f'vitorlarájának a hossza 36,5 m volt !)

A vitorlák kátelei :

Kivonás : A vitorlák hátsó, alsó csőcsőn volt 2 kivonás.

Bevonás : A vitorlák hátsó ázfőggá'legesá' Áónak kb. 1/3 Ás 2/3 magasságában találunk két bevonást. Ezek vitorlárdon a megfelelő magasságban vannak felkötve, az egyik oldalon vezetnek lefelé, Ás a vitorlák hátsó Áón (1/3 Ás 2/3) káptett Ászemeken Átvezetve a másik oldalon ugyanott találhatók blokkokon Átvezetve a fedőzetre rágzá-tve.

(Előzést, ezt előg nehéz magyar-tanom ! Talán a kápeken láthatók.)

Fogásolások kátelek: Eredetileg a Földközi Ás - Arab tengeren Ás az Indiai Áceánon vitorlázás latin vitorlázat° hajás nem ismerték a fogásolások káteleket. Ezek helyett több, káláb' nagyságú vitorlák tartottak a fedőzeten, illetve vitorlarakárban Ás ezeket az idájáirásnak megfelelően cserélték. Viharos idá'ben pl. a besan legkisebb vitorlájait a f'vitorlárádra kátták. Ágyá a legkisebb Ás legnagyobb vitorlafelá'let kázzátti arány kb. az 1:10 -hez arányt is előrhette. azaz a legkisebb pl. 30 m², s a legnagyobb 300 vagy akár 350 m²-t is előrhette.

Az Indiscret fogásolások kátelei már az Ászaki behatásra vezethetők vissza. De ellentétben a keresztvitorlák a fogásolások kátelek sora, soha sem a vitorla felső Áóvel párhuzamosan vezetett, hanem az alsó, első csőcsőktől kiindulva, felfelé srógen a felső csőcső alatt kb. 2-3 m-el találhatók ponthoz.

Á

Vitorlák

Nagyon szép anyagot adtak a dobozhoz Ás a szá-ne is megfelelő volt. A vevő ugyan megrendelte még hozzá a varrott vitorlakészletet ami viszont csapnivaló volt!

Durván szét vastag anyag volt, a varratok pocskok, Ás ami mindennek a teteje, a szegélykátelek valamiféle hurkaszerá' Átásekkel voltak imitálva! Sikerült rála a vevő't lebeszénem, megegyeztünk, hogy visszavá'ldi, Ás a Árájban meg egy kis felárral, Án szebb vitorlák gyártok neki. (Tuning23)

Á

Nos - modellvitorlájit sokfélékkel összenézve sokféle anyagból lehet készíteni. Hogy mennyi szeméttel találkoztam én is! Sűrűre festett, lakkozott keménypapírral, japánpapírral, durván szűtt vászonnal, sőt festett alumínium vagy rozfalia. Nem beszélve a másanyag kiték vastag másanyag vitorlájiról!

Mint már említettem - a rétarányok ... - a lehető legfinomabb (de nem árttetsző) batisztot

tejben kell ézszenesíteni. (Nem főzni! Hideg tejben!) Szűrő-tani nedvesen, vízszintes felületen kell. Nem szabad csavarni sem centrifugálni! Aztán vasalni. A kiszabás után a 2 - 3 mm-es szegéseket vasalóval felhajtani, és aztán megfelelő ragasztóval ragasztani. Aztán a szegéseket végigvarrni. Kihegyezett, de kissé rándioszra csiszolt hegyű 1B-s, HB-s ceruzával a sűrűket határait, meg a fogószálak kátelek sűrűjait (ha vannak) berajzolni, és az összes varratot gőpen 2 mm-es tűtásekkal végigvarrni.

Kézzel felvarrni a szegélykáteleket, mégpedig úgy, hogy a varrészék megkerülik a szegélykáteleket, s annak a émeneteibe belefekszik. Nem kell átszárni a szegélykáteleket! És egyóttal kialakítani a vitorla sarkain a félleket.

Fogószálak kátelek : Egy rővid darab 0,5-0,7 mm-es tűtáre csomót káteleknek, tővel átházzuk a megfelelő helyen, a vitorla másik oldalán is csomót káteleknek, és a hosszát mártre végjük. Mivel ezek a é cőrnők é sprődek, s vősszevissza állnak, ezért kissé megnedvesítve ézmővősié - á-vekbe rendezve áket mindkőtt oldalon egy csepp a vitorlájhoz rőgzítjük.

A vitorlájkat rővid, natőr szá-nő kátelekkel kátelek a rődra.

Nagy hajlákni soha nem egy hosszú kátelel spirálisan ! Az ok nagyon egyszerű : Ha egy kátelel spirál egy helyen elszakadt, a szől semmi perc alatt lerőntotta volna a vitorlájit !

Hogy a rudakra a blokkokat a vitorlájek előtt vagy után kátelek a rudakra, az elvileg mindegy, kinek hogy kőnnyebb.

- Csak kis hajlákon !
- Az őkortól a 17. sz-ig
- Kb. 1600-1850
- 1850 után un. Jackstag - ra
- A vitorlájek felső csőcskeinek bandázsolása a rődvőgekre 1850-ig
- A vitorlájek felső csőcskeinek bandázsolása a rődvőgekre 1850 után

Á

A futókátelek számája az olasz rajzon is kb. 90 %-ban rendben volt, eltekintve azokról, amiket

a kártyákban tartott pumpákra kellett volna kártyátni. Itt tkp. csak egy fontos szabályra kell figyelni. Nem elég a futókarlázó laza végét egyszerűen a bakra vagy a szegre kártyátni, s aztán levágni! S ha hosszabb szálra ki kell engedni honnan vesszük a kártyát ?? (Legalábbis a valóságban !) De éppen ezért a modellen a bakra vagy a szálra tekerésben akasztva, vagy mellettük a padlón feltekerve kell őket ábrázolni!

Ez a padlón még csak elég egyszerűen megy, egy-egy csepp ragasztással. De a szegeken le kell ragasztani a modellek a csatlakozásokra és a sprádság miatt ez elég nehéz. De erre is megvannak a sokféle megoldásuk a kártyákkal és a kódszerek. De erről majd máskor.

Miután semmi idegem nem volt saját zsinórokat készíteni, így vettem őket. Igaz, hogy meglehetősen spráds selyemből vannak, de egy kis gyakorlattal egészen szépen a helyekre lehet őket gyártani, s a rúd vagy a vitorlán egy csepp ragasztással rögzíteni.

Á
Á
Á

Itt meg kell jegyezni a legalapvetőbb hibákat a modellzsinóroknál.

1 - A modell kártyáiban vagy szálcsendben áll (vitorlával vagy návkál) - a zsinór furcsa módon deszkalapra egyszerűen vagy egy kicsit hullámosan valamilyen irányba állnak.

2 - A hajó (modell) dagadó vitorlával és elég elre és hajózik, a zsinórok ellenben bármilyen lobognak hátrafelé ???! Szóval szemben ? Ha a szál hátulról fáj, akkor logikus módon a zsinóroknak előrefelé kellene lobogni ! Ill. mindig szálirányban ! Vagy ?

Az igazi zsinórok meglehetősen vastag anyagból voltak készültve, így valójában csak erős szálban lobogtak olyan szépen. Eltekintve az ún. Flamme-kál (nagyon hosszú vészonszik) és a kórsább feljött jelzőzsinóroktól.

S itt felmerül a kérdés - olvastam a vitákat - vitorlával vagy návkálle, ha vitorlával akkor dagadó vagy láttedte

Ehhez illik a kártyákra tudni :

A kártyáiban - rövid tartózkodás esetén - a vitorlák felvonták, s rögzítették. (Ez egyébként egy nehéz dolog, vitorlák felkártyáztatás leállításban ábrázolni. A 14-18. sz-ig egészen máshogyan kártyáztatás fel, mint kórsább pl. klipperekkel !)

Á

Kb. 1700-ig a vitorlákat egyszerűen csak a rudak alá kötötték. 1700 után a vitorlákat a vitorlarudakra felpakolták s ott kötötték meg őket.
(Fr. 74 Ágyás Le Superbe modelljén).

Hosszabb tartózkodásnál a vitorlákat mindig leszerelték, s kitergettették szíradni. Ez esetben a felső rudakat mindig felfelé fordították, s az összes rudat vierkant-ba állították, azaz merőlegesen a hossz tengelyre.

Ebben az állapotban tehát a hajónk a kikötőben fog állni.

Esetleg járólhatjuk még pontosan azt a pillanatot, amikor a hajó éppen hogy befutott a kikötőbe, vagy éppen egy szélcsendes zónában van, ilyenkor a vitorlák láttádként lágnak.

Á

De ilyenkor a felső vitorlák alsó le (főleg középkori, hasas vitorláknál) állt. az alatta lévő rud alá láttádként. Nem szétválasztva. De azért dagadt vitorlák járólásaira is van néhány elfogadható módszer. Ehhez azonban ismernünk kell a különböző korszakok vitorláinak a hasasságát ! A középkorban a vitorlák nagyon hasasak voltak, mert azt hitték, hogy a hasas vitorlák a szelet jobban befogják ! (Ennek persze éppen az ellenkezője az igaz ! Ez egyszerű fizika ! Minél kisebb felületen oszlik el ugyanaz a szélnyomás, annál nagyobb lesz az adott egységnyi felületre (m²) eső nyomás, és fordítva ! Ám minél nagyobb a vitorla, annál többet kell vektorokkal számolni.) mert az alsó vitorlák aránytalanul nagyok voltak, középen is voltak kivonások.

Ez jól látható a képen.

Ez egy spanyol galeon-t ill. karrak-ot (?) járól kb. 1560-ból. P. Breughel metszete. A vitorlák hasassága felfelé csökkent.

Az évszázadok során a vitorlák szabása egyre laposabb lett, s végül a klippereknél, s a Windjammer - eknél (Sz. Szélesel, - a klipperek utadai, mint pl. a P-Liner hajók, a Preußen (ma az orosz Kruzenstern), Padua, Potosi, Pamir s a Passat (ma restaurálva a bécsi kikötőben)) egészen extrém laposan lettek szabva.

Â francia Windjammer

-Â nÂ©gyÂjrbocos bark

nÂ©met Windjammer

- Â¶tÂjrbocos Vollschiiff

- â€œ teljes hajók â€œ

A latin vitorlázkat egyszerÂbb egy kicsit hasasra beÂllÂ-tani, ez ÂltalÂban jÂl sikerÂl a vitorlarÂd, Âs a (hÂtsÂ, alsÂ) kÂt csÂ¼csÂ¶kkÂ¶tÂ (kivonÂ) megfelelÂ beÂllÂ-tÂsÂival. Pl. ez a sebekemen a vÂlemÂnyem szerint jÂl sikerÂl, s vitorlÂk most Âgy Âllnak, mintha a hajók jobboldali (SB) hÂromnegyedes szÂlben egy hosszÂ Â-vÂ± kanyart venne Âppen. Ezt a benyomÂst meg lehetne erÂsÂ-teni, ha a modell az ÂllvÂnyon nem egyenesen Âllna, hanem balra bedÂlne.

A sebek az erÂsen kifelé dÂlÂ oldalai miatt 45 fokos dÂlÂsszÂ¶get elviselt felborulÂs nÂlkÂl, akÂr csak mai modern jac

A keresztvitorlÂknÂl egy kicsit nehezebb a dolog, fÂleg az alsÂ vitorlÂknÂl. De ezt majd egy mÂsik cikkben tÂrgyaljuk meg.

Ezzel egyelÂre befejeztem az â€œ ÂpÂ-tÂdobozok tuningolÂs â€œ -Ât, de kÂsÂbb mÂg vissza fogok tÂrni erre a tÂ modellek ÂpÂ-tÂse kapcsÂjn. De elÂtte szeretnÂk egy Âj sorozatot indÂ-tani, azoknak, akik kizÂrÂlag terv utÂn akarÂn ÂpÂ-teni. Ami sokkal de sokkal nehezebb, mint konzervbÂl ÂpÂ-teni. S itt elÂzetesen meg kell jegyezni, hogy aki terv utÂn akar ÂpÂ-teni, annak nagyon-nagyon nagy tÂ¼relemmel kell rendelkeznie ! Heteket- hÂnapokat rÂj kell szÂjnia a kutatÂsra s a szakirodalom tanulmÂnyozÂsÂjra. Nem akarom senkinek se a kedvÂt szegni !

MÂr emlÂtettem. A pocsÂkabbnÂl pocsÂkabb â€œ tervrajzokkal â€œ DunÂt lehetne rekeszteni.

De mi van akkor, ha a rajz jÂ, de hiÂnyzik a tapasztalat, az Âvek sorÂjn ÂsszegyÂjtÂtt elmÂleti tudÂs? Az igazÂjn jÂ rajzok nem kezdÂknek kÂszÂlnek ! Ahogy egy gÂpÂszmÂrnÂ¶knek sem kell elmagyarÂzni, hogyan olvasson egy alkatrÂszrajzot, ugyanÂgy egy jÂ hajók (modell) ÂpÂ-tÂnek nem kell elmagyarÂzni, hogyan kell egy metszetet vagy vÂ-zvonrajzot Ârtelmeznie ! Vagy pÂldÂul a rÂgi hajók kÂ¶tÂzete! A dobozok ÂpÂ-tÂsi utasÂ-tÂsaiban olvashatÂ meg oda 0,5 mm-es kÂ¶telet kell kÂ¶tni . OK. De miÂrt ? MÂrt Âppen oda ? S mÂrt Âppen 0,5 mm-est ?

Nem akarom az un. gyakorlati embereket megbÂntani , de sajnos elmÂlet nÂlkÂl nem megy !!!

Akit nem Ârdekel az elmÂlet, az lehet hogy nagyon tetszÂs kopjafÂt tud faragni, - habÂr egy igazi szÂkely rengeteg hibÂt talÂlna benne - az soha nem lesz igazi hajókmodellezÂ, hanem csak egy szobadÂ-sz kÂszÂ-tÂ. MÂg egyszer : Nem

akarom senkinek se a kedvét szegni !!!

Fel tudom rajzolni az utat : Ezen az úton kell menned, ha jó hajómodellező akarsz lenni !

Ez az út nem lesz könnyű, s talán tele lesz kitérőkkel, s hibákkal. Hogy ezeket a kitérőket s hibákat el tudd kerülni, ebben tudok segíteni.

Flamenco

Korábbi cikkek:

- A dobozos modellek tuningolása 1.rés
- A dobozos modellek tuningolása 2.rés
- A dobozos modellek tuningolása 3.rés